

UN ARGUMENT AGNOSTIC PENTRU VIAȚĂ

Autor: Petru Dimitriu | 9 mai 2022

Pe 3 mai a.c., publicația *Politico* a dat publicității o informație ce a trimis o undă de șoc în societatea americană: după aproape cincizeci de ani de la soluția oferită de Curtea Supremă de Justiție a SUA în cauza de referință *Roe v. Wade*, prin care se stabilea faptul că protecția oferită de Constituție prin intermediul dreptului la viață privată include și dreptul femeii însărcinate de a decide dacă păstrează sau nu sarcina, un draft al unei hotărâri majoritare sugerează o schimbare de optică a instanței supreme din SUA în această problemă. Dacă decizia instanței va fi definitivă, aceasta va permite fiecărui stat american să hotărască în regim propriu dacă întreruperea de sarcină va fi sau nu legală pe teritoriul său. Conflictul de idei dintre conservatori și progresiști a fost reaprins astfel pe frontul acestei problematici extrem de polarizante și dificile. Într-adevăr, atitudinea pragmatică a fiecărui individ față de această problemă este dată de cele mai profunde convingeri ale sale despre valoarea și sensul vieții, iar ultimele două secole s-au remarcat prin alunecarea, pe alocuri abruptă și violentă, a spiritului veacului spre nihilism și sensuri absurde – un fenomen prezis cu precizie profetică de Nietzsche cu mult timp înaintea avântului său recent.

Dezbaterile care tranșează problematica avortului sunt deopotrivă epuizante și inepuizabile, deoarece tematica cere un inevitabil recurs la convingerile profunde, greu sau imposibil de argumentat în manieră rațională. În cea mai tipică astfel de polemică pe care ne-o putem imagina, un individ religios încearcă mai fățiș sau mai discret să despietrească inima unui alt individ, exponent al rațiunii nemuritoare și reci, care încearcă să-l lumineze pe primul, izbăvind-l din ignoranța spiritualității frivole – clasică polemică „credincios versus ateu”. În cele ce urmează, profitând de inerția momentului, mă voi hazarda să aduc și eu un argument pro-viață, despre care cred – posibil, cu o naivitate pe care mi-o asum – că are un potențial de a fi validat de cei de orientare agnostică, populară în ziua de astăzi.

Într-o notă și mai personală decât argumentul în sine, țin să afirm că mă îndoiesc puternic că, pe spectrul dintre necredința totală (ateismul „tare”) și credința neștrămutată (cea despre care se spune că „mută munții din loc”), ar exista oameni

poziționați exact la extremele spectrului. Altfel spus, orice autointitulat ateist sau credincios trăiește cu o anumită nesiguranță (perceptibilă sau nu) față de propria stare, iar pretinsul ateism tare al unora trădează mai degrabă un agnosticism neasumat. O altă asumție pe care am făcut-o în argumentul meu este credința fundamentală că viața merită trăită și că fiecare om deține o scântee divină (înțeleasă în cheie spirituală sau metaforică), alături de un potențial, ale căror uzurpare este criminală, iar această credință este suficient de puternică încât să putem alege împăcați viața și pentru o altă persoană decât noi înșine, fiind convinși că ființa este net preferabilă „ne-ființei” – în caz contrar, am avea de-a face cu o atitudine nihilistă ce ar putea percepe avortul nu ca pe o problemă, ci posibil chiar ca pe o soluție.

Trecând la expunerea argumentului, încep prin a afirma redundanța acestuia în optica religioasă tradițională a religiilor avraamice. Creștinismul tradițional și iudaismul ortodox susțin categoric calitatea de persoană a fătului de la momentul concepției și echivalează avortul cu uciderea, iar diferite școli islamice avansează un anumit număr de zile de la concepție pentru recunoașterea ca ființă umană. Așadar, pentru omul religios, chestiunea avortului are un răspuns imediat. În situația unui agnostic asumat, însă, momentul atingerii calității de persoană este în mod implicit neclar tocmai ca urmare a vidului dogmatic. Să fie la concepție? La naștere? La o zi după naștere? Sau, poate, după ce a absolvit clasa întâi? Dacă nu putem numi clar momentul în care fătul devine persoană, dacă ar putea exista un astfel de moment, chiar dacă nu putem determina dacă și când este el din cauza neștiinței noastre, atunci a ne asuma libertatea de a-l indica arbitrar este o atitudine absurdă și egoistă. În lipsa unei autorități superioare care să o valideze cumva – căci dacă într-adevăr există un moment obiectiv în care copilul primește acea „substanță” care îi conferă caracterul de „persoană” și care se bucură de drepturi vitale și legale (fie că o numim „suflet”, „minte”, „conștiință” ș.a.m.d.), acțiunea unui adult cu discernământ de a întrerupe viața fătului după acest moment echivalează cu o ucidere, pe care ne-o permitem doar mulțumită poziției de putere față de copilul care nu se poate opune în niciun fel. Cum însă nu știm cu siguranță care este acel moment, cea mai sigură asumție este să considerăm acel moment drept primul în care există orice organism identificabil în mod unic cu persoana care este sau va fi (identificabil, de pildă, prin ADN) – iar acest moment este niciunul altul decât momentul concepției. Așadar, pentru a evita săvârșirea fie și neintenționată a unei ucideri, în lipsa cunoașterii unui moment concret dincolo de care actul întreruperii de sarcină echivalează cu o ucidere, recunoașterea smerită a acestei ignoranțe ar trebui să ne determine să ne opunem cu hotărâre avortului încă de la concepție.

Emanciparea sexuală ce încă se desfășoară în Occident aduce, ca orice aflus de libertăți, și necesitatea asumării de noi responsabilități, iar aceste responsabilități sunt îmbrățișate uneori foarte diferit de la persoană la persoană. În final, lupta de idei pe marginea atitudinii față de întreruperea de sarcină ar trebui să aibă ca scop nu înfierarea unui grup social și nici impunerea pe cale penală a unei opinii dominante, ci

schimbarea atitudinii („schimbarea inimilor”) oamenilor, până când orice legiferare în acest sens ar deveni redundantă, fiindcă știm din istorie că aceia care își doresc cu adevărat să săvârșească o faptă vor căuta oricum modalități de a ocoli piedicile din calea lor – în acest sens, avem exemplul notoriu al perioadei de după Decretul 770 din România ceaușistă. Până ce vom ajunge (chiar și asimptotic) la un consens în această chestiune de cea mai cumplită seriozitate, ne rămân la îndemână instrumentele progresului decent: răbdarea, dezbateră și, după caz, rugăciunea.

Imagine: Unsplash